

Regeringens skrivelse

2003/04:8

Regeringens redogörelse för regelförenklingsarbetet med särskild inriktning på små företag

Skr.
2003/04:8

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den

Göran Persson

Leif Pagrotsky
(Näringsdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnas en redogörelse för regeringens regelförenklingsarbete och särskilt regeringens handlingsplan för att minska den administrativa bördan för företag. Handlingsplanen innebär att departement och berörda myndigheter kommer att få i uppdrag att presentera konkreta åtgärdsplaner för att minska den administrativa bördan. För att stimulera framtagandet av dessa åtgärder kommer Näringsdepartementet att genomföra ett antal seminarier. Åtgärdsplanerna kommer att sammanställas och redovisas till riksdagen under hösten 2004. Ett kvantitativt mått för den administrativa bördan kommer att tas fram.

SimpLex erhåller numera de flesta lagförslagen i ett tidigt skede. I och med det ökar möjligheten att se till att en konsekvensanalys blir tillräckligt genomarbetad och att den redovisas i förslaget. I normalfallet har en sådan analys genomförts av sakdepartementet redan innan SimpLex får förslaget för granskning.

I skrivelsen lämnar regeringen även en redogörelse för myndigheternas tillämpning av förordningen (1998:1820) om särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor under 2002. Totalt 42 myndigheter har rapporterat enligt förordningen. Ett flertal myndigheter arbetar kontinuerligt med att minska den totala regelmassan. Sammanfattningsvis har myndigheterna under 2002 infört 67 procent färre föreskrifter och allmänna råd samtidigt som man upphävt 18 procent färre föreskrifter jämfört med 2001.

Under 2002 har flera projekt initierats för att förbättra myndigheternas service och information till företag. Försöksverksamheten med servicedialog och serviceåtaganden har slutförts. Arbetet med 24-timmarsmyndigheter och formkravsöversynen har genomförts.

1	Regeringens handlingsplan för minskad administrativ börda	3
2	Praktiska erfarenheter och resultat	5
2.1	Inledning	5
2.2	Insatser i Regeringskansliet under 2002	6
2.2.1	Arbetet med befintliga regler	6
2.2.2	Granskning av förslag på nya eller ändrade regler	7
2.2.3	Stöd och råd	8
2.3	Myndigheternas rapportering enligt förordning (1998:1820) om särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor	8
2.3.1	Exempel på myndigheternas arbete med att minska den administrativa bördan	8
2.3.2	Myndigheternas slutsatser av arbetet med särskild konsekvensanalys	9
2.3.3	Myndigheternas samrådsförfarande	10
2.3.4	Nya, ändrade och upphävda föreskrifter och allmänna råd	10
2.3.5	Exempel på myndigheternas arbete med förbättrad service och tillgänglighet	10
2.4	Kommittéernas redovisning av arbetet med särskild konsekvensanalys	13
3	Regelförenkling ur ett internationellt perspektiv	14
3.1	Inledning	14
3.2	Regelförenkling inom EU	14
3.3	Regelförenkling inom OECD	16
3.4	Regelförenkling inom Norden	16

1 Regeringens handlingsplan för minskad administrativ börda

I budgetpropositionen för 2003 (prop. 2002/03:1) anmälde regeringen att den kommer att ta fram ett nytt mål för att minska den administrativa bördan för små företag och att den samtidigt kommer att redovisa en handlingsplan för att uppnå det nya målet. Vidare redovisades ambitionen att en första mätning av den administrativa bördan skall genomföras under 2003. Den 18 december 2002 tillkännagav riksdagen (Näringsutskottets betänkande 2002/03:NU1) att regeringen skall sätta upp ett kvantitativt mål för regelförenklingsarbetet, i syfte att redan under innevarande mandatperiod påtagligt minska företagens administration av regelverket. Vidare har riksdagen tillkännagivit att en genomgång av hela det regelverk som berör företagandet skall göras under mandatperioden så att onödiga och krångliga regler kan tas bort. Slutligen har riksdagen tillkännagivit att regeringen under 2003 bör inge anmälan till OECD med begäran om granskning av regelförenklingsarbetet.

Under 2002 prioriterades en systematisk granskning av alla förslag på nya och ändrade regler inom Regeringskansliet. Därefter har prioriteringen varit att ta fram ett handlingsprogram för att minska den administrativa bördan och, inte minst, att ompröva de befintliga reglerna. Som ett startskott för detta arbete inbjöd näringsministern till ett seminarium med generaldirektörer och tjänstemän från 33 myndigheter för att diskutera ett handlingsprogram. Slutsatserna från seminariet har sedan varit vägledande för det fortsatta arbetet med handlingsplanen.

Regeringens handlingsplan för att minska den administrativa bördan består av flera delar. Granskningen av nya och ändrade lagar och förordningar kommer att fortgå med oförminskad kraft. Utbildningar i regelförenklingsarbete för tjänstemän inom Regeringskansliet, övriga myndigheter och kommittéväsendet kommer att anordnas även fortsättningsvis. Att påverka hur regelförenklingsarbetet bedrivs inom EU har även det fortsättningsvis hög prioritet. Till detta kommer en rad nya åtgärder.

För det första kommer respektive departement samt berörda myndigheter att få i uppdrag att göra en genomgång av de regelverk som berör företagandet och presentera konkreta åtgärdsplaner för att minska den administrativa bördan. Regeringens förhoppning är att detta är ett effektivt sätt att förenkla de befintliga regelverken. För att få ett kraftigt genomslag är ansatsen bred. Därför kommer åtgärdsplanerna att kunna inkludera insatser som:

- innehåller förenklingar av nationella och internationella regler,
- ger färre och enklare blanketter,
- ger bättre service och tillgänglighet hos myndigheterna,
- leder till en effektivare administration inom och mellan myndigheter,
- skapar IT-lösningar som förenklar tillvaron för små företags kontakter med myndigheter,

- förkortar handläggningstiderna vid tillståndsgivning.

För att stimulera framtagandet av konkreta åtgärder på departements- och myndighetsnivå kommer Näringsdepartementet att genomföra ett antal seminarier. Dessutom kommer näringsministern att inbjuda ansvariga generaldirektörer för ett uppföljande möte i slutet av året. Åtgärdsplanerna kommer att sammanställas och redovisas till riksdagen under hösten 2004.

För det andra kommer ett kvantitativt mått för den administrativa bördan att tas fram. Institutet för tillväxtpolitiska studier fick därför i juni 2002 i uppdrag att utveckla en metod som gör det möjligt att mäta den administrativa börda som regelverken medför för företagen. I enlighet med uppdraget har ITPS studerat existerande mätmetoder i de länder som kommit längst på detta område, dvs. Nederländerna, Danmark och Belgien. ITPS delar upp mätmetoderna i två olika ansatser, dels top-down-ansatsen som innebär att man studerar företaget för att ta reda på vilka regler det träffas av och hur stor administrativ börda dessa ger upphov till (sker vanligtvis genom enkätundersökningar), dels bottom-up-ansatsen där man istället går igenom ett lagstiftningsområde paragraf för paragraf och kartlägger vilka informationsaktiviteter reglerna ger upphov till hos företagen och utifrån dessa beräknar den administrativa bördan. Den metod som används i Nederländerna heter Measuring Instrument Administrative Burdens (Mistral®) och anses vara den mest tillförlitliga, men också den mest komplicerade och kostsamma. Metoden har en bottom-up-ansats och går ut på att med hjälp av revisorer och andra nyckelpersoner i företagen göra uppskattningar av den administrativa bördan för varje regel. På det sättet kan utvecklingen av den administrativa bördan följas regel för regel och myndighet för myndighet. I Danmark används branschspecifika enkäter som skickas ut till ett stort antal företag. Metoden som används i Danmark har en top-down-ansats och är billigare, men anses av ITPS ha lägre grad av tillförlitlighet. Den metod som används i Belgien går ut på att alla nya regler analyseras för att klargöra vilka administrativa åtgärder företagen måste vidta. Respektive regel förses därefter med ett index, enligt en förutbestämd nyckel. Den belgiska metoden befinner sig i skrivande stund fortfarande i en pilotfas. ITPS föreslår att en svensk version av Mistral®-modellen bör användas. Myndigheten konstaterar vidare att kostnaderna är svåra att uppskatta och att ytterligare utvecklingsarbete och en pilotmätning är nödvändiga innan reguljära mätningar kan påbörjas.

ITPS förslag har remissbehandlats. I stort sett samtliga remissinstanser anser att det är viktigt att mäta företagens administrativa börda till följd av regelverken och tillstyrker därför framtagandet av en mätmetod. Ingen remissinstans motsätter sig framtagandet av en mätmetod. En majoritet av remissinstanserna förordar ITPS val av ansats, dvs. "bottom-up", däribland Ekonomistyrningsverket, Arbetsmiljöverket, Jordbruksverket, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Näringslivets regelnämnd (NNR) och Svensk Handel. Majoriteten anser dock att mätmetoden måste konkretiseras ytterligare och framhåller nödvändigheten av att först genomföra en noggrann pilotstudie för att uppnå en tillförlitlig metod. Flera remissinstanser anser att det föreligger risk för dubbelräkning av

kostnader eftersom en aktivitet kan täcka flera lagstiftningsområden. Ett flertal remissinstanser anser att mätmetoden bör utformas på ett sätt som möjliggör jämförelser med andra länder.

Statskontoret, Statistiska centralbyrån (SCB), Riksskatteverket (RSV) och Vägverket avstyrker ITPS val av metod och förordar istället andra alternativ. SCB anser bl.a. att fördelarna med "bottom-up" kan ha överskattats och kostnaderna underskattats. Även RSV anser att den arbetsinsats och kostnad som föranleds av metoden inte står i rimlig proportion till de resultat som den kan ge. SCB och RSV presenterar egna förslag på hur en alternativ modell kan utformas. Statskontoret förordar att Sverige verkar för att utveckla och sprida tillämpningen av OECD:s metoder.

Ett flertal av remissinstanserna anser att den valda definitionen av administrativ börda är otillräcklig. Flera remissinstanser anmärker på ordet "tvingande" information vilket anses utesluta bl.a. allmänna råd och regler som styr rätten till jordbruksstöd.

Regeringen delar uppfattningen att den av ITPS föreslagna metoden behöver utvecklas och konkretiseras innan den kan användas i praktiken. Regeringen är angelägen om att den metod som tas fram blir tillförlitlig. Regeringen kommer i höst att lägga ut ett uppdrag i syfte att vidareutveckla och konkretisera mätmetoden och genomföra en pilotmätning, som skall påbörjas under 2003. En mätning med en färdigutvecklad metod skall göras under 2004.

Som tidigare aviserats kommer regeringen att sätta upp ett kvantitativt mål för att minska den administrativa bördan. Målet kommer att redovisas så snart en tillförlitlig mätmetod är framtagen.

Slutligen har regeringen lämnat in en anmälan till OECD för en genomgång av regelreformeringsarbetet i Sverige.

2 Praktiska erfarenheter och resultat

2.1 Inledning

Erfarenheterna av de senaste årens regelförenklingsarbete ur ett småföretagsperspektiv är entydiga. Arbetet med regelförenkling är främst av långsiktig karaktär. Det handlar till stor del om perspektiv- och attitydförändringar såväl vid framtagandet av nya regler som vid omprövning av de befintliga regelverken. Inom Regeringskansliet har medvetandegraden vad gäller små företags villkor höjts, genom användandet av konsekvensanalyser. Fortfarande finns det dock en stor utvecklingspotential att ta till vara. Detsamma gäller för myndigheter och kommittéväsendet. Även kommunerna ansvarar för hantering och tillämpning av regler som berör företag. Inom kommunernas ansvarsområde ligger att ge olika tillstånd och att utöva tillsyn.

I nedanstående avsnitt redovisas arbetet med de tre målgrupperna – Regeringskansliet, övriga myndigheter och kommittéer.

Inom Regeringskansliet finns en särskild funktion, SimpLex, som har till uppgift att identifiera befintliga regler som är i behov av förenkling, att granska alla nya förslag till regler som tas fram inom Regeringskansliet samt att ge stöd och råd i arbetet med att ta fram konsekvensanalyser av regelförslag. Förutom den verksamhet som SimpLex bedriver så sker, liksom tidigare, en kontinuerlig översyn av reglerna av de ansvariga departementen.

2.2.1 Arbetet med befintliga regler

Förenklingar av befintliga regler är den stora utmaningen. I varje enskilt fall måste en avvägning göras mellan syftet med regeln och nyttan med en förenkling. Arbetet med regelförenkling pågår inom hela Regeringskansliet. Nedan redovisas en exemplifiering av genomförda regelförenklingar vid ett antal departement.

Livsmedelsverket har ansvar för gränskontrollen av animaliska livsmedel från tredje land. I gränskontrollen ingår tillsyn över varor som förvaras i skeppshandelslager, frilager och tullager. Tillsynen över själva lokalerna har däremot legat på kommunerna. Livsmedelsförordningen (1971:807) har ändrats under 2002 för att möjliggöra för Livsmedelsverket att utöva tillsyn över såväl lokalerna som de varuförsändelser som förvaras i lokalerna. Myndighetskontakterna kan därmed reduceras för företagen.

Under tidigare programperiod handlades stöd för bevarande av utrotningshotade husdjursraser av länsstyrelserna. Under nuvarande programperiod ansvarar dock Jordbruksverket för handläggningen. För att jordbrukarna inte skall behöva ha kontakt med olika stödmyndigheter för samma typ av stöd, beroende av när ett stödåtagande har påbörjats, skall Jordbruksverket handlägga även kvarvarande stödåtaganden som inletts under föregående programperiod.

För att underlätta för jordbrukarna, särskilt i samband med ansökan om stöd, har reglerna om kombination på samma mark av vissa miljöåtgärder gjorts mindre strikta. Vidare har hanteringen av startstöd till unga jordbrukare förenklats. Tidigare utbetalades startstöd i form av en startpremie samt, två år efter etableringen, en räntesubvention. Reglerna har förenklats så att hela stödet betalas ut i form av en startpremie.

Instansordningen för vissa överklaganden enligt plan- och bygglagen (1987:10) har ändrats. Som huvudregel föreslogs att överklagade ärenden om marklov, bygglov och rivningslov m.m. skall prövas av de allmänna förvaltningsdomstolarna, i stället för att prövas av regeringen. Genom förslaget har också de problem i ärendehanteringen som i dag ofta är effekten av s.k. blandade mål undanröjts, dvs. ärenden med både frågor som skall prövas av regeringen och frågor som skall prövas av domstol. En förenklad instansordning torde också gynna sökandena som i många fall är små företag.

En ändring i stämpelskatteförordningen (2000:319) har gjorts i första hand för att effektivisera uppbördshanteringen av stämpelskatt vid Lantmäteriverket. Ändringen innebär att betalning av stämpelskatt

numera i stor utsträckning kan ske via autogiro och mot faktura i stället för som tidigare mot postförskott.

Nedan redovisas exempel på de av regeringen tillsatta utredningar som bland annat haft i uppdrag att se över det befintliga regelverket. Miljöbalkskommittén (1999:03, tilläggsdirektiv nr 2003:61) skall se över möjligheterna att effektivisera och förenkla miljöprövningen utan att hälso- och miljöskyddskraven åsidosätts. Därvid skall bl.a. en utgångspunkt vara intresset av att handläggningstiderna hålls så korta som möjligt utan att möjligheten att uppnå miljömålen försvåras eller allmänhetens rätt till insyn och deltagande åsidosätts. I utredningsarbetet skall kommittén beakta miljöprövningens betydelse för näringslivet och angelägna samhällsintressen samt särskilt beakta konsekvenser för små och medelstora företag. Betänkande i dessa frågor kommer att lämnas dels i slutet av 2003 men också under 2004 och 2005.

Kommittén för nya arbetstids- och semesterregler överlämnade sitt slutbetänkande (SOU 2003:54) i juni 2003 till regeringen. Kommittén har sett över semesterlagen och övriga ledighetsdagar och har lämnat förslag till regelförenklningar. Kommitténs förslag remissbehandlas för närvarande.

2.2.2 Granskning av förslag på nya eller ändrade regler

Dagligen granskar SimpLex i genomsnitt ett till två förslag till nya eller ändrade lagar och förordningar som tas fram inom Regeringskansliet och som har betydelse för små företag. Från och med april 2001 till och med april 2003 har totalt 105 konsekvensanalyser genomförts inom Regeringskansliet.

SimpLex erhåller numera de flesta lagförslagen i ett tidigt skede. I och med det ökar möjligheten att se till att en konsekvensanalys blir tillräckligt genomarbetad och att den redovisas i förslaget. Det är sakdepartementen som ansvarar för att ta fram en konsekvensanalys. I normalfallet har en sådan analys genomförts redan innan SimpLex får förslaget för granskning. Kravet på konsekvensanalyser har lett till att de enskilda departementen i ökad utsträckning uppmärksammar förslagets effekter på små företag. Utöver detta bidrar SimpLex till att ytterligare lyfta fram och konkretisera dessa effekter. Regeringens bedömning är att detta sammantaget haft en avgörande betydelse för den slutgiltiga utformningen av ett stort antal lagar och förordningar.

En allt större del av den svenska regelmängden har sitt ursprung i regler som förhandlats fram på EU-nivå. Det blir därför allt viktigare att konsekvenserna för företagen beaktas på ett tidigt stadium i förhandlingsprocessen, då det fortfarande finns utrymme att få gehör för ändringsförslag. För att möjliggöra detta har en ny mall tagits fram för ståndpunkter i EU-frågor. Av mallen framgår tydligt att konsekvenserna för bland annat företagen, liksom kommissionens konsekvensanalys, skall analyseras.

I SimpLex uppgifter ingår att ge stöd och råd till Regeringskansliet, övriga myndigheter och kommittéväsendet i arbetet med konsekvensanalyser. I arbetet inom Regeringskansliet är SimpLex involverat i beslutsprocesserna i tidiga skeden. Verksamheten syftar till att öka samtliga regelgivares kunskaper om små företags villkor.

Det utbildningsarbete som genomfördes tillsammans med näringslivet under 2001 och 2002 har rönt uppskattning bland myndigheter och departement. Verksamheten kommer att fortsätta, om än i mindre omfattning, under de kommande åren.

De kommittéer som kan komma med regelförslag med bäring på företag har SimpLex särskilda genomgångar med. I ett antal utredningar sitter företrädare för SimpLex med som experter.

2.3 Myndigheternas rapportering enligt förordning (1998:1820) om särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor

Totalt 42 myndigheter har rapporterat enligt 4 § förordningen (1998:1820) om särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor, Simplexförordningen, som föreskriver att myndigheterna årligen skall rapportera till regeringen om det gångna verksamhetsårets arbete med särskilda konsekvensanalyser. Enligt Simplexförordningen skall myndigheterna, när de överväger nya eller förändrade regler som kan ha betydelse för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt, göra en konsekvensanalys. Det är således upp till myndigheten att dels avgöra om en särskild konsekvensanalys ska genomföras dels om man ska inge en årsrapport.

Myndigheterna uppmanades i samband med årsredovisningen att kortfattat redovisa de tre viktigaste åtgärderna som de genomfört under 2002 och som har medfört en minskad administrativ börda för små företag. De har även haft i uppgift att redovisa om åtgärderna lett till en minskad administration hos den egna myndigheten. Nedan ges några exempel utifrån myndigheternas årsrapporteringar.

2.3.1 Exempel på myndigheternas arbete med att minska den administrativa bördan

Ett flertal myndigheter arbetar kontinuerligt med att minska den totala regelmassan. Vissa av dessa myndigheter anger att man bedriver ett omfattande arbete med översyn och modernisering av utgivna föreskrifter och allmänna råd.

Arbetsmiljöverket rapporterar att man under året har arbetat med att omarbeta eller förbereda ett upphävande av drygt 25 föreskrifter. Förstudier och till dessa knutna undersökningar har genomförts för ytterligare tio föreskrifter. Sammantaget har fem föreskrifter beslutats, vilket medfört att reglerna under året minskat med 22 paragrafer. Detta

motsvarar 0,5 procent av det totala antalet paragrafer, men skall ses mot bakgrunden att Arbetsmiljöverket från 1997 till och med 2001 redan genomfört en omfattande minskning av reglerna.

Socialstyrelsen har under 2002 inventerat samtliga gällande författningar i Socialstyrelsens författningssamling (190 st. vid årsskiftet) och allmänna råd i den särskilda skriftserien (28 st.). Socialstyrelsen har satt upp som mål att till år 2005 ha upphävt, ändrat eller uppdaterat alla de författningar som är i behov av sådana åtgärder. Resultatet kommer att bli en enklare och mer lättillgänglig författningssamling.

Även *Naturvårdsverket* genomför sedan 2001 ett omfattande arbete med översyn och modernisering av regelverket i syfte att skapa ett enkelt, överblickbart och modernt regelverk. Arbetet innefattar även att analysera hur gällande föreskrifter och allmänna råd påverkar små företags villkor och en analys av om reglerna verkligen behövs.

Bland de myndigheter som arbetar aktivt med att minska den administrativa bördan kan nämnas *Post- och telestyrelsen* som genom en ändring av sina föreskrifter rörande tillståndsplikten för vissa radiosändare undantar vissa tidigare tillståndspliktiga operatörer och innehavare av olika radioanläggningar från individuell tillståndsplikt. I den mån småföretagare är sådana operatörer eller innehavare, medför ändringen en klar administrativ lättnad för dem.

Vid *Jordbruksverket* pågår ett kontinuerligt arbete med att förenkla olika ansökningsförfaranden. Övervägande delen av de företag som berörs är småföretag. Förenklingarna är dock inte begränsade till småföretag utan kommer alla till del. Under 2002 har man bland annat arbetat med förenklingar av blanketter.

Inspektionen för strategiska produkter är nationell myndighet enligt FN:s konvention om förbud mot kemiska vapen vilket innebär att man utfärdar nationella regler. Föreskrifterna om generellt exporttillstånd (TFS 2000:24) ändrades med innebörd att det generella exporttillståndet för kryptoprodukter och för kemiska prekursorer togs bort. Genom dessa ändringar minskades företagens ålagda redovisningsskyldighet.

2.3.2 Myndigheternas slutsatser av arbetet med särskild konsekvensanalys

Myndigheterna uppmanades att rapportera om på vilket sätt de upplevt att konsekvensanalysen varit till stöd i regelförenklingsarbetet.

Arbetsmiljöverket har rapporterat att Simplexförordningen varit ett stöd i regelarbetet, särskilt genom förordningens klara disposition. *Livsmedelsverket* framför särskilt att ett problem med Simplexförordningen är att den inte är anpassad efter till det faktum att EG-rätten styr myndigheternas utarbetande av föreskrifter. Livsmedelsverket har ingen möjlighet att dra tillbaka förslag eller väsentligt ändra dem beroende på vad som framkommer av konsekvensanalysen eftersom EG-rätten ställer krav på nationella genomföranden. EG-rätten måste dessutom genomföras inom en viss tid, vilket inte ger någon möjlighet att ytterligare utreda en fråga eller att förlänga remisstider i komplexa ärenden. Enda möjligheten att förlänga

remisstiden är att snabbare bereda förslagen så att de kan skickas ut på remiss tidigare. Detta försvåras dock av begränsade resurser. Kvaliteten på förslagen skulle bli lidande om beredningstiden kortades.

2.3.3 Myndigheternas samrådsförfarande

Ett flertal myndigheter anger att samråd sker med berörda företag i form av möten vid planering av ett föreskriftsarbete, under arbetets gång, genom remissförfarandet och i viss mån i samband med styrelsebehandling. Om det anses lämpligt och i allmänhet för att skynda på processen sammankallas berörda företag och organisationer till en hearing. Många myndigheter anger också att samråd regelmässigt sker med Näringslivets Regelnämnd (NNR).

2.3.4 Nya, ändrade och upphävda föreskrifter och allmänna råd

Av de 42 myndigheter som har inrapporterat till regeringen har 32 myndigheter har sammantaget infört eller ändrat i 123 föreskrifter och allmänna råd som har konsekvenser för företag. Myndigheterna har sammantaget upphävt 111 föreskrifter och allmänna råd. Motsvarande siffror för 2001 var 377 respektive 136. Under 2001 rapporterade 46 myndigheter till regeringen. Skillnaden i antal myndigheter som har ingett en årsrapport beror främst på att myndigheterna inte nödvändigtvis utger föreskrifter och allmänna råd med bäring på små företag varje år. Sammanfattningsvis har myndigheterna under 2002 infört 67 procent färre föreskrifter och allmänna råd samtidigt som man upphävt 18 procent färre föreskrifter jämfört med 2001. Resterande 10 myndigheter uppger att de varken har infört, ändrat eller upphävt några föreskrifter eller allmänna råd under 2002.

2.3.5 Exempel på myndigheternas arbete med förbättrad service och tillgänglighet

Under 2002 har flera projekt initierats för att förbättra myndigheternas service och information till företag. Försöksverksamheten med servicedialog och serviceåtaganden har slutförts. I rapporten Lyssna för att lära och lova. Utvärdering av en försöksverksamhet med servicedialog och serviceåtaganden (Statskontorets rapport 2003:9) redovisas resultatet. Arbetet med 24-timmarsmyndigheter redovisas i rapporten Samverkande 24-timmarsmyndigheter – Sammanhållen elektronisk förvaltning (Statskontorets rapport 2003:18). En formkravsöversyn har genomförts och en rapport (Formel – Formkrav och elektronisk kommunikation Ds 2003:29) har överlämnats till regeringen.

Elektronisk förvaltning

Gemensamt för ett flertal myndigheter är att man arbetar aktivt med IT-lösningar för att kunna erbjuda företagen service på myndighetens webbplats. Ett utökad användande av IT-lösningar innebär kostnads- och tidsbesparingar såväl för företagen som för myndigheterna själva. Exempelvis lägger de flesta myndigheter numera ut sina förslag till föreskriftsändringar på webbplatsen under remisstiden.

Regeringen har satt upp som mål att samtliga tjänster som kostnadseffektivt kan erbjudas elektroniskt skall tillhandahållas på detta sätt. En omedelbar förbättring när myndigheterna inför enklare informationstjänster på webbplatsen är att de blir tillgängliga dygnet runt.

Många ärenden ställer krav på samverkan mellan flera myndigheter. Med elektroniskt informationsutbyte kan den handläggande myndigheten automatiskt inhämta information som redan finns i offentliga register direkt från den registerförande myndigheten utan att behöva gå omvägen via den sökande. På detta sätt kan den administrativa bördan på den sökande minskas samtidigt som handläggningen förenklas och handläggningstiderna förkortas.

Företagsregistrering (www.foretagsregistrering.se) är ett samarbete mellan *Patent- och registreringsverket* och *Riksskatteverket* för att ge en förbättrad service till företagare. Genom att erbjuda en kontaktpunkt och genom att göra det möjligt med elektroniska anmälningar förenklas vardagen för företagen. På webbplatsen kan man få information om företagsregistrering och företagande, anmäla och ändra uppgifter för momsregistrering och arbetsgivaravgifter, ansöka om eller återkalla F-skatt eller FA-skatt och lämna uppgifter för att få beslut om debiterad preliminärskatt vid nyregistrering.

NUTEK:s Internetportal Företagarguiden (www.foretagarguiden.se) ger på ett lättillgängligt sätt information och service från drygt 30 myndigheter. Under 2002 har portalen haft 111 000 besökare och besvarat 1388 frågor från små företag. Startlinjen (www.nutek.se/startlinjen) hos NUTEK lämnar information och vägledning per telefon, e-post och webbplats till personer som tänker starta företag. Under 2002 togs 9 400 kontakter per telefon och e-post och antalet besökare på webbplatsen var 151 000.

Under 2002 har *Energimyndigheten* fortsatt utvecklingen av system som anpassas för att uppfylla kraven på 24-timmarsmyndigheten, bl.a. genom att kunderna själva matar in information och kompletteringar via Internet. Under året har utveckling av två system pågått, nämligen ELCERTH och Nätnyttomodellen. ELCERTH hanterar godkännande av anläggningar och kvotpliktiga inköp av ett antal el-certifikat i förhållande till förbrukad el. Nätnyttomodellen skall hjälpa Energimyndigheten att bedöma skäligheten i de tillämpade nättarifferna på ett objektivt sätt.

Myndighetsdialog

Information och synpunkter från medborgare och företag är en viktig del i myndighetens interna kvalitetsarbete och verksamhetsutveckling. En löpande hantering av inkommande synpunkter bör därför på ett tydligt

sätt kopplas samman med arbetet med ständiga förbättringar av verksamheten. Skr. 2003/04:8

Näringsdepartementet och *Statskontoret* har i undersökningar genomförda under 1999 och 2002 frågat ett antal företag hur de uppfattar myndigheternas service, information och tillgänglighet. Undersökningarna visar att medborgarnas förtroende för verksamheterna sammantaget varken är högt eller lågt. Myndigheterna har under perioden generellt sett förbättrat sin tillgänglighet, kompetens och samverkan men företagen efterlyser fortfarande bättre förståelse för företagens villkor.

I januari 2001 fick *Statskontoret* i uppdrag att påbörja en tvåårig försöksverksamhet med serviceåtaganden och servicedialog där ett 20-tal myndigheter deltog. Statskontoret redovisade resultatet av arbetet i februari 2003. Syftet var att pröva om servicedialoger och serviceåtaganden är ändamålsenliga arbetsmetoder för att utveckla myndigheters service för att på så sätt öka medborgares och företags insyn och delaktighet i den statliga förvaltningens arbete. Arbetet med försöket har gett positiva effekter på service, insyn, delaktighet och förtroende.

Jordbruksverket genomförde en kundundersökning under våren 2002. Undersökningen omfattade lantbrukare, länsstyrelser, kommuner, livsmedelsföretag och lantbruksorganisationer. Som ett resultat av undersökningen har ett handlingsprogram för att förbättra bland annat service och kundnytta utarbetats. Programmets genomförande påbörjades hösten 2002. Exempel på punkter i handlingsprogrammet som medför förenklingar är:

- Begripligare beslut – Ett språkprojekt där generella skrivanvisningar för olika beslut om EU-stöd skrivits om på ett betydligt mer begripligt sätt.
- Ökad tillgänglighet – Flera projekt pågår för att bland annat öka telefontillgängligheten och att utveckla tjänster till nytta för kunden.
- Minskad byråkrati – Undersökning av hur lantbrukarna uppfattar den administrativa bördan.

Den sista punkten resulterade i en undersökning som ringade in de mest prioriterade områdena för förenklingar. Undersökningen genomfördes i samarbete med Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). I undersökningen djupintervjuades 30 lantbrukare om hur de upplever den administrativa bördan och om de har förslag till regelförenklingar. Lantbrukarna efterfrågar bland annat större långsiktighet i reglerna för jordbrukarsättningarna och att reglerna bör motiveras tydligare. Service och tillgänglighet kan också förbättras på både länsstyrelserna och Jordbruksverket.

Kronofogdemyndigheternas målsättning är att bedriva sitt arbete så att företag och medborgare inte drabbas av större administrativ börda än nödvändigt. Bland annat i detta syfte arbetar man kontinuerligt med att förbättra information och service i förhållande till företag och

medborgare. Kunskaper om överskuldssättning och riskerna för att få betalningsanmärkning skall spridas. Myndigheterna tar initiativ till att uppmärksamma behov av förändringar för att undvika onödig skuldssättning. Detta kräver att det förs en aktiv dialog med företag. I denna dialog inhämtas kunskaper som används i arbetet med att åstadkomma förändringar i syfte att underlätta och stödja viljan att göra rätt för sig. Kronofogdemyndigheterna har i samarbete med Företagarnas Riksorganisation erbjudit förebyggande information till företag i startskedet. Signaler från företagen tyder på att förebyggande information behövs även senare.

Tullverket meddelar att en försöksperiod har inletts för att undersöka om en funktion som kundombudsman (KunO) skulle vara till nytta. Ombudsmannens huvuduppgifter är att ta emot och besvara synpunkter och frågor från såväl allmänheten som företag. KunO skall tillvarata deras intressen och genom råd och vägledning säkerställa att synpunkter hanteras på ett enhetligt och ändamålsenligt sätt.

Fortsatt arbete

Regeringen initierade i januari 2002 en översyn av formkrav i lagar och förordningar i syfte att undanröja onödiga hinder för elektronisk kommunikation och elektronisk dokument- och ärendehantering samt att möjliggöra elektronisk kommunikation och elektronisk dokument- och ärendehantering. Samtliga departement har haft i uppdrag att inom sitt författningsområde se över formkrav i lagar och förordningar och överväga behoven av förändringar. En rapport har överlämnats och remissbehandlas för närvarande. Regeringen kommer efter remissbehandlingen att återkomma till riksdagen med en redovisning av arbetet. Det är angeläget att arbetet fullföljs genom fördjupade analyser och löpande uppföljning av anpassningsarbetet.

Många formkrav hänför sig också till utbyte av information mellan myndigheter. Om dessa formkrav anpassas så att automatiserat informationsutbyte möjliggörs, kommer det att innebära möjligheter för myndigheterna att göra betydande förenklingar i handläggningen av ärenden.

Regeringen fattade i juni 2003 beslut om att tillsätta en delegation med uppdrag att stimulera användningen av elektroniska tjänster i offentlig verksamhet (Dir. 2001:81 Delegation för utveckling av offentliga e-tjänster). Fokus skall vara på tjänster som skapar stor nytta för medborgare, företag och offentlig sektor.

2.4 Kommittéernas redovisning av arbetet med särskild konsekvensanalys

Samtliga kommittédirektiv skall gemensamberedas med SimpLex. Att medverka i beslutsprocessen redan när utredningar tillsätts är nödvändigt för att från början kunna säkerställa att småföretagsperspektivet blir en naturlig del i utredningsarbetet. Utredningar utgör i många fall grunden för de slutgiltiga förslagen till ny lagstiftning. Vid granskningen av kommittédirektiv identifierar SimpLex vilka utredningar som bör göra en

särskild konsekvensanalys. För dessa utredningar anges i direktiven att analysen skall göras i samråd med Näringslivets Regelnämnd (NNR). Under 2002 har detta angetts i 15 kommittédirektiv. Vissa av dessa utredningar har kontaktats för en genomgång av den handledning för konsekvensanalysarbete som tagits fram inom Näringsdepartementet.

3 Regelförenkling ur ett internationellt perspektiv

3.1 Inledning

Regelförenkling är ett område som fått allt större uppmärksamhet de senaste åren. Länderna inom organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling OECD, har valt att arbeta på olika sätt och med olika utgångspunkter. I vissa länder är regelförenkling en viktig del av förvaltningspolitiken med det huvudsakliga målet att effektivisera offentliga verksamheter i medborgarnas och företagens tjänst. I andra länder är regelförenkling en del av näringspolitiken och syftar till att förbättra förutsättningarna för tillväxt och sysselsättning. Inom ramen för den s.k. Lissabonstrategin anses regelförenkling och regelförbättring som ett viktigt instrument för att modernisera EU. Oberoende av det övergripande målet med regelförenkling är förutsättningarna och viljan att kunna lära av varandra länderna emellan mycket stor. Förutom samarbetet inom EU, OECD och det informella nätverket Directors for Better Regulation (DBR) så är bilaterala direktkontakter viktiga för att överföra erfarenheter till Regeringskansliet.

3.2 Regelförenkling inom EU

Från svensk sida har regelförenkling och därmed sammanhängande frågor prioriterats som en del av EU:s modernisering. I Lissabon år 2000 uppmanade Europeiska rådet, kommissionen och medlemsstaterna att inom ramen för sina respektive befogenheter "senast 2001 utarbeta en strategi för ytterligare samordnade åtgärder för att förenkla bestämmelser". EU:s förvaltningsministrar tillsatte i november 2000 en rådgivande högnivågrupp med experter på regelförenkling från samtliga medlemsstater, den så kallade Mandelkerngruppen. Gruppen lade i november 2001 fram sin slutrapport med en handlingsplan för regelförenkling för Europeiska unionen. Uppföljningen av Mandelkerngruppens rekommendationer i handlingsplanen har skett under det grekiska ordförandeskapet i en särskild expertgrupp som tillsattes av förvaltningsministrarna vid deras möte i Rioja våren 2002.

Kommissionen presenterade sitt regelförbättringspaket¹ i juni 2002. I paketet ingår handlingsplanen för bättre och enklare regler. Paketet har en nära koppling till vitboken om EU:s styrelseformer och har en bred ansats med sikte på all gemenskapslagstiftning och hela lagstiftningsprocessen.

Som en direkt följd av kommissionens regelförbättringspaket har en metod för en ny fördjupad konsekvensanalys utarbetats. Analysen redogör för regelförslagets effekter på alla tre dimensionerna av hållbar utveckling och ersätter tidigare använda sektorsanalyser. I sitt årliga arbetsprogram publicerar kommissionen vilka förslag som kommer att föregås av denna nya typ av analys.

Vissa frågor i paketet har inkluderats i ett interinstitutionellt avtal mellan gemenskapens institutioner, som färdigförhandlades under det grekiska ordförandeskapet, samtidigt som andra frågor följs upp i det ordinarie rådsarbetet. Bland annat har konkurrenskraftsrådet uttalat att en särskild rådsarbetsgrupp bör tillsättas för att följa upp kommissionens handlingsplan.

Initiativen i kommissionens handlingsplan handlar om hur ny lagstiftning på gemenskapsnivå skall bli bättre. Företagens största börda härrör emellertid från existerande lagstiftning. Att denna förenklas och moderniseras är följaktligen angeläget. Följande initiativ på EU-nivå kan nämnas.

Simpler Legislation in the Internal Market, SLIM, är ett program för förenkling av gällande lagstiftning som startade 1996. Allt från direktiv om prydnadsväxter till direktiv om mervärdesskatt har behandlats i mindre arbetsgrupper som lagt förslag på förenklingar som sedan kommissionen, efter omarbetning, presenterat för rådet och parlamentet. Denna metod har visat sig vara både resurskrävande och tidsödande. Bland annat är ändringarna att se som nya förslag som givetvis måste behandlas i rådet och parlamentet i ordinarie ordning. SLIM har numera kompletterats med ett flerårigt program² för förenkling av gällande regelverk. Programmet, som presenterades i februari 2003, skall leda till en minskning av antalet sidor som i dag uppgår till ca 97 000. Åtgärderna i programmet skall minska volymen med 25 procent. Innan förslagen presenteras är det också viktigt att en redaktionell och språklig översyn görs. Även innehållsmässiga ändringar kan väntas, dock inte lika djupgående som SLIM-förslagen. Förenklingarna är nämligen tänkta att kunna beslutas snabbare än vanliga förslag på nya regler. Förutsättningen är då att kärnan i lagstiftningen lämnas orörd så att inga förhandlingar behövs i rådet och parlamentet för att anta dessa förenklade rättsakter. Det interinstitutionella avtalet som slöts i juni 2003 syftar till att skapa förutsättningar för detta s.k. snabbspår i lagstiftningsprocessen.

¹ Meddelanden: KOM (2002) 275 Styrelseformerna i EU: Bättre lagstiftning, KOM (2002) 278 Handlingsplan för en bättre och enklare lagstiftning, KOM (2002) 276 om konsekvensanalys, KOM (2002) 277 Samrådsdokument: Mot en bättre struktur för samråd och dialog. Förslag till allmänna principer och miniminormer för kommissionens samråd med berörda parter.

² Kommissionens meddelande KOM(2003) om att uppdatera och förenkla gemenskapens lagstiftning 71 slutlig.

Ett annat initiativ är Europeiska företagspanelen (European Business Test Panel, EBTP) som är ett initiativ av kommissionen för att förbättra och förenkla gemenskapens regler. Panelen kommer att bestå av 3000 företag, varav 126 skall vara svenska. Deltagande företag kommer regelbundet (6–8 ggr/år) få ta del av förslag till ny EG-lagstiftning och lämna synpunkter på t.ex. vilka administrativa bördor och kostnader som förslagen skulle kunna ge upphov till. Urvalet av företag är slumpmässigt för att säkerställa ett fullgott resultat av konsultationerna och allt från enmansföretag till företag med fler än 250 anställda ingår.

De av EU-ländernas högre tjänstemän som är ansvariga för regelförenkling träffas inom ramen för det informella nätverket DBR. Mötena används i första hand för erfarenhetsutbyten och jämförelse av resultat kring regelförenklingsfrågor. Två möten har ägt rum under 2002.

3.3 Regelförenkling inom OECD

OECD har under lång tid framhållit värdet av enklare och bättre regler. OECD:s checklista³ med frågor är också en av utgångspunkterna för SimpLex checklista. Regeringen deltar aktivt i OECD:s arbete om regelförenkling, t.ex. genom deltagande i möten inom PUMA:s (Public Management Programme) olika arbetsgrupper.

OECD granskar sina medlemsländers regelreformeringsarbete efter anmälan från landet i fråga. Ett tjugotal länder har hittills genomgått eller genomgår en sådan granskning. När det gäller de nordiska länderna har Danmark, Norge och Finland genomgått en granskning varvid de sistnämndas avslutades våren 2003. Sverige anmälde sig i mars 2003 till granskning av regelreformeringsarbetet. En granskning av OECD ställer inte obetydliga krav på att Regeringskansliet avsätter personal och resurser under cirka 18 månader.

3.4 Regelförenkling inom Norden

Utbyte av erfarenheter mellan tjänstemän på nordisk nivå är särskilt viktigt. De nordiska länderna har kommit olika långt, samtidigt som det finns stora likheter i de yttre förutsättningarna för regelförenklingsarbetet. Detta gör att det finns stora vinster med erfarenhetsutbyte och kunskapsöverföring på tjänstemannanivå. Som ett led i detta stod Sverige som värd för ett informellt nordiskt tjänstemannamöte i juni 2002.

Under 2003, då Sverige innehade ordförandeskapet i nordiska ministerrådet, arrangerade Näringsdepartementet, i samarbete med Nordiska ministerrådet, Nordisk Industrifond och Forum för småföretagsforskning, en konferens på temat "Entreprenörskap och regelförenkling för ökad nordisk konkurrenskraft". Konferensen vände sig till tjänstemän på departement och myndigheter, forskare samt näringslivsföreträdare som arbetar med entreprenörskaps- och regelförenklingsfrågor i de nordiska länderna. Under konferensen gavs

³ OECD Reference Checklist for Regulatory Decision-making, 1995.

tillfälle att lära mer om både OECD:s och kommissionens regelförenklingsarbete och diskutera hur de nordiska länderna arbetar med regelförenklingsfrågor i dag. Ett av syftena med konferensen var också att få uppslag till initiativ på nordisk nivå för att stärka regelförenklingsarbetet som en del i främjandet av entreprenörskap, konkurrenskraft och tillväxt i Norden.

Danmark har under 2002 skapat en central enhet för regelförenklning och administrativa lättnader inom Finansministeriet, med ansvar för koordinering av regelförenklingsarbetet. Ansvaret för genomförande och konkreta resultat är dock decentraliserat till de olika ministerierna. Det handlingsprogram, "En enklare offentlig sektor", som lanserades under 2002 för att förbättra kvaliteten i existerande lagstiftning löper även över år 2003 och kommer att vara föremål för uppföljning under 2004.

Norge har under 2002 antagit handlingsplanen "Et enklere Norge" innehållande en strategi för regelförenklingsarbetet med bl.a. 122 konkreta förenklingsförslag. Inom norska Närings- och handelsdepartementet har vidare en Simplexfunktion etablerats, kallad Orakel, delvis efter svensk modell. Arbetet är fokuserat på att åstadkomma bättre konsekvensanalyser, bl.a. genom råd och stöd när det gäller utformning av konsekvensanalyser.

Andra bilaterala erfarenhetsutbyten har skett i och med den OECD-granskning av regelreformeringsarbetet i Norge och Finland som slutfördes under våren 2003.

Gällande bestämmelser

Förordning (1998:1820) om särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor

Simplexförordningen trädde i kraft den 1 februari 1999. Myndigheterna är enligt förordningen skyldiga att, när de överväger att införa nya eller förändra regler som kan ha effekter av betydelse för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller övriga villkor, göra en särskild konsekvensanalys så tidigt som möjligt. Analysen skall genomföras i den omfattning som är påkallad i det enskilda fallet och skall stödjas på frågeställningar enligt den checklista som anges i förordningens 3 §.

Enligt 4 § Simplexförordningen är myndigheterna skyldiga att årligen, före den 1 februari, rapportera till regeringen om det gångna verksamhetsårets arbete med särskilda konsekvensanalyser. Under 2003 lämnade myndigheterna sin fjärde rapport enligt förordningen.

Kommittéförordningen (1998:1474)

Kommittéförordningen, som trädde i kraft den 1 januari 1999, reglerar kommittéernas sätt att arbeta. Den innehåller bland annat bestämmelser om kommittéernas skyldighet att göra kostnadsberäkningar och andra konsekvensbeskrivningar. Kommittéerna skall enligt 15 § bland annat ange i betänkandet om lämnade förslag har betydelse för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags. Den av Statsrådsberedningen utgivna Kommittéhandboken⁴ redovisar Simplexförordningens checklista och slår fast att checklistan för konsekvensanalyser är avsedd att gälla för kommittéer och utredningar. Vidare anges att analysen skall redovisas i kommittéernas betänkanden.

Riktlinjer för Regeringskansliet

I enlighet med regeringens beslut den 22 december 1998 utfärdade en statssekreterargrupp den 30 mars 1999 riktlinjer för Regeringskansliet om särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor. Gruppen består av statssekreterare från Finans-, Justitie- och Näringsdepartementen. Konsekvensanalyserna skall enligt regeringsbeslutet bidra till att förbättra förutsättningarna för ökad tillväxt genom ett regelverk som gäller generellt för företagen, men som anpassas bättre till de små företagens villkor.

Av statssekreterargruppens riktlinjer framgår att när det inom Regeringskansliet övervägs nya eller förändrade regler som kan ha effekter av betydelse för små företags villkor så skall en särskild konsekvensanalys göras. Konsekvensanalysen skall göras så tidigt som möjligt. Analysen sker i den omfattning som behövs i det enskilda fallet

⁴ Ds 2000:1.

och vid analysens genomförande tillämpas motsvarande checklista som den i Simplexförordningen. Riktlinjerna anger att varje departement skapar de organisatoriska förutsättningar och rutiner som behövs för att genomföra konsekvensanalyser i de författningsärenden som handläggs där. Vidare ser varje departement till att gemensam beredning sker med SimpLex. Slutligen anges att varje departement med uppmärksamhet följer att motsvarande ordning hos det offentliga utredningsväsendet och hos myndigheterna får effektivt genomslag inom departementets verksamhetsområde. Skr. 2003/04:8

Myndigheter som rapporterat enligt Simplexförordningen

Arbetsmarknadsstyrelsen
Arbetsmiljöverket
Banverket
Boverket
Bokföringsnämnden
Centrala studiestödsnämnden
Datainspektionen
Domstolsverket
Elsäkerhetsverket
Energimyndigheten
Fiskeriverket
Försvarmakten
Inspektionen för strategiska produkter
Jordbruksverket
Järnvägsinspektionen
Kommerskollegium
Konkurrensverket
Konsumentverket
Krisberedskapsmyndigheten
Lantmäteriverket
Livsmedelsverket
Luftfartsverket
Läkemedelsverket
Naturvårdsverket
Patent- och registreringsverket
Pliktverket
Post- och telestyrelsen
Radio- och TV-verket
Riksantikvarieämbetet
Riksförsäkringsverket
Rikspolisstyrelsen
Riksskatteverket
Räddningsverket
Sjöfartsverket
Skogsstyrelsen
Skolverket
Socialstyrelsen
Statistiska centralbyrån
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll
Svenska ESF-rådet
Tullverket
Verket för näringslivsutveckling, NUTEK
Vägverket